

17.35x28.27	1/2	8 עמוד	הארץ - גלריה	16/06/2014	42921175-1
הפסטיבל הבינלאומי לסרטי סטודנטי - 78					

נרית אנדרמן

צילום: דודו בכר

אחרי שלא פעם הוזכרה רתיעתו של הבמאי ליאו קאראקס מראיונות לתקשורת, ואחרי שבפסטיבל קאן לפני שנתיים הוא סירב לקיים ראיונות למרות הסקרנות האדירה שעורר **סרטו** החדש - ש-13 שנים ארוכות הפרידו בינו לבין הפיצ'ר הקודם של הבמאי הצרפתי המועד - מפתיע היה לגלות את קאראקס נינוח, חייכן ומשתף פעולה להפליא במרפסת מלונו בלב **תל אביב**, כשביקר בארץ לפני עשרה ימים.

הראיון התקיים לפנות ערב. קאראקס התייצב עם משקפי השמש הנצחיים שלו, עם ז'קט מעור חום ועם מגבעת תואמת, שמתחתיה ביצבצו קווצות פרועות של שיער שיבה. ילד הפלא של הקריינות הצרפתי התבגה, הוא כבר בן 53, אבל זה לא מפריע לו להדליק לאורך הראיון עוד ועוד סיגריות ולתחזק קריירה קולנועית ייחודית ולא שגרתית. מיעוט **הסרטים** שיצר - חמישה **סרטים** בלבד במשך 30 שנה - מצליח לשמר לאורך זמן לא רק את התשוקה העזה שלו לקולנוע, אלא גם את הסקרנות כלפיו וכלפי **סרטיו**.

קאראקס, שהגיע לפני כש-בועיים לביקור בישראל כאורח הפסטיבל הבינלאומי לסרטי סטודנטים, נולד ב-1960 תחת השם אלכס כריסטוף דופון, אך עם השנים אימץ לעצמו את השם קאראקס (Carax) - שילוב של השמות אלכס (שמו הפרטי) ואוסקר (שמו של הגיבור ברוב **סרטיו**). את הקריירה שלו החל ביצירת כמה **סרטים** קצרים וביציבת ביקורות קולנוע, וכשהיה בן 24 יצא **סרטו** הראשון באורך מלא, "Boy Meets Girl". העלילה עקבה אחר קולנוען צעיר שלאחר שחברתו עזבה אותו, יוצא ומתאהב בצעירה אוברדנית. **הסרט** הוצג בפסטיבל קאן וסימן את קאראקס כאחד הכוחות העולים בקולנוע הצרפתי. **בסרט** זה גם החל שיתוף הפעולה רב השנים בינו לבין שלושה שותפים לדרך: השחקן דני לבאן, הצלם ז'אן איב אסקופיה והמפיק אלן דהאן.

שני **סרטיו** הבאים - "זה אצלה בדם" (1986) ו"הנאהבים מפריז" (1991) - בכיכובם של לבאן ובת זוגו של קאראקס דאז, ג'ולייט בינוש, כבר הציבו אותו בשורה הראשונה של במאי צרפת. אבל לאחרים הגיעה ההפסקה הגדולה הראשונה בקריירה שלו. שמונה שנים תמימות חלפו עד שקאראקס הצליח להוציא אל הפועל את **סרטו**

מישהו לסמוך עליו

ב-1984 סומן ליאו קאראקס ככוח עולה בקולנוע הצרפתי ומאז הוא מקיים קריירת בימוי ייחודית. בראיון נדיר בעת ביקור בת"א הוא מספר מדוע דווקא ליהוק הוא הבעיה הגדולה שלו

אז הבנתי שאני תמיד צריך מראש לדמיין את **הסרט** שלי עם שחקנים מסוימים, ואז פשוט לקוות שהם יסכימו להצטרף לפרויקט."

אלא אם כן אתה עובד עם אותו השחקן שוב ושוב, ואז אתה יכול פשוט לפמוך עליו שיחיה שם בשבילך.

"נכון, זה באמת מה שקרה לי עם לבאן. מצאתי אותו כשהייתי בן 20, אבל גם אז, לקח לי המון זמן למצוא אותו, שנה וחצי. ובאמת ככה עשיתי את רוב **הסרטים** שלי, איתו ועם מי שהיו בנות הזוג שלי. למצוא אנשים שאתה רוצה לצלם זה דבר מאוד קשה. זה משהו מאוד אינטימי. אתה

פיק, כי כשאני עושה **סרט** אני צריך שיהיו איתי שם כמה אנשים שאני סומך עליהם, ולא תמיד אני מוצא את האנשים האלה. לתת אמון באנשים זה דבר מאוד קשה, ואם אני לא מרגיש שיש איתי שניים-שלושה אנשים שעליהם אני סומך לחלוטין, לא אעשה את **הסרט**. גיליתי שאם אני לא מדמיין מראש את **הסרט** בשביל מישהו, בשביל שחקן מסוים, לעזר לם לא אצליח למצוא אותם. לפני 'מנועים קרושים' למשל, ניסיתי במשך שנים לעשות **סרט** המתרחש בין רוסיה לאמריקה, בשם 'Scars', אבל לא הצלחתי למצוא את הבהור והבהורה שישחקו בו.

הבא, "פולה X" הניסיוני, שהתקבל בקרירות. אבל ההפסקה בין **הסרט** הזה לבין הפיצ'ר האחרון של קאראקס היתה ארוכה אף יותר. הפעם נדרשו לו 13 שנים כדי לחזור עם **סרט** חדש, "מנועים קרושים" (אף הוא בכיכובו של דני לבאן). בתקופה הזו, הוא מספר בראיון, מל"בד כמה **סרטים** קצרים שביים, גם היו לו כמה וכמה ניסיונות לעשות פיצ'רים, אך אף אחד מהם לא צלח. הסיבה המרכזית לכך, לדבריו, היא הקושי הגדול שלו בליהוק. "לאורך השנים הללו ניסיתי לעשות כמה **סרטים**", הוא אומר, "אבל בסופו של דבר לא עשיתי אותם. כנראה שאני לא חזק מס"

17.48x33.51	2/2	9 עמוד	גלריה - הארץ	16/06/2014	42921191-9
הפסטיבל הבינלאומי לסרטי סטודנטי - 78					

קאראקס (מימין): "כשהייתי יותר צעיר, לפעמים הייתי חולה במשך שנים אחרי כל סרט. זה להביא לאיזה שיא את הפחדים שלי, את הדברים הכי אינטימיים"

חייב לאהוב אותם במובן מסוים, וזה הרי לא משהו שקורה כל יום, שאתה מתאהב במישהו".

הסרט שהזכרת, "Scars",

על מה הוא אמור היה להיות?
"מעשייה, אולי קצת אגדה, על בחור צעיר, חייל רוסי, שפוגש אשה עם ילדה קטנה. היו שם שלושה גברים וגם השטן, ששיחק אתם כשיצאו לאמריקה. סיפור ברוח 'פאוסט'. כבר היה לנו את הכסף, ואני התחלתי לחפש את הווג שבי מרכז **הסרט**, אבל לא מצאתי אותם. אני מניח שאם אתה לא מצליח למצוא את השחקנים שלך, כנראה שיש בעיה כלשהי בפרויקט. כי על פניו זה הרי בלתי אפשרי לא להי צליח למצוא שחקנים מתאימים".

בראינות קודמים אמרת שאתה לא רואה בעצמך פילם-מייקר. זה נכון?

"כן, מפני שעשיתי כל כך מעט **סרטים**, מפני שמעולם לא למרתי קולנוע, ומפני שמעולם לא הייתי על סט צילומים לפני שעשיתי את **הסרט הראשון שלי**".

אז איך בכל זאת אתה מגדיר את עצמך?

"זה לא שאני צנוע", הוא צחק, "וכמוכך זה לא שאני לא עושה **סרטים**. מבחינתי, אני מרגיש שאני חי בקולנוע. בשבילי הקולנוע הוא יבשה, הוא אי, הוא מקום שגיליתי בגיל 16 או 17 והחלטתי שבו אני רוצה לחיות. זה המקום שבו אני יכול לראות דברים באופן שונה, ולהסתכל על דברים כמו חיים, אהבה ומוות מוזויות שונות. אז גם כשאני לא עובד על **סרט**, אני עדיין חי על האי הזה, ואני אסיר תודה שגיליתי אותו. כך שאני חושב שמבחינתי כלל לא מדובר בעבודה, זה פשוט מי שאני. אין לי עבודה רגילה. כשאני לא עושה **סרטים** אני מנסה לעשות **סרטים**, אני מטייל, אני קורא, אני כותב, אני פוגש אנשים".

להמציא את עצמך מחדש

לפני שנתיים, בהקרנת הבכורה של "מנועים קדושים" **הפסטיבל** קאן, זכה **הסרט** למחאות כפיים נלהבות אך גם לשריקות בוז. **הסרט**, שהתמודד בתחרות הרשית של **הפסטיבל**, אמנם לא זכה באחד הפרסים החשובים בתחרות, אבל רוב הביקורות שהתפרסמו לאחר מכן היללו ושיבחו אותו. כמו **הסרט** הקודם, גם הפעם בחר קאראקס לביים **סרט** ניסיוני באופיו, נטול עלילה של ממש, אך עשוי (בחלקו לפחות) בווידיאו טאוויזות קולנועיות ועם לא מעט סצנות סוהפות ומהפנטות שקשה להתיק מהן את המבט. הוא עוקב

אחר אדם בשם אוסקר (לבאן), שבמשך 24 שעות נוסע בלימוזינה לבנה ומגיה ממנה שוב ושוב אל העולם שבחוץ, כשבכל פעם הוא לובש זהות אחרת.

"הסרט הזה התחיל בעיקר מהזעם שחשתי על כך שאני לא מצליח לעשות **סרטים**. השתגעתי מזה. חשבתי מה אני יכול לעשות כדי להבטיח שאעשה **סרט** חדש במהירות, עוד השנה? לשם כך, הבנתי, זה צריך להיות **הסרט** זול, כדי שלא אצטרך לבזבז זמן בגיוס כסף; זה צריך להיות בפרויז כי את העיר הזאת אני מכיר; וזה צריך להיות עם דני לבאן כי הוא השחקן היחיד שאני מכיר, שאתו אני יכול לעבוד מהר, ושמןני אני יכול לבקש כל דבר.

"וגם ידעתי שיהיה עלי לצי לם את **הסרט** בדיגיטל. גם כי זה יהיה זול יותר, וגם כי כשאני מצלם בדיגיטל אני לא צופה מדי יום בחומרים שצילמתי, וכך אני יכול לרוץ עם העבודה מהר יותר. כשצילמתי בפילם, בסוף כל יום צילום הייתי צופה בחומרים ורוצה

להעמיד פנים שהם מישו אחת, ודמיינתי שהאדם בתוך הלימוזינה לא יחשק משחק אחד בלבד, לא יאמץ זהות אחת בלבד, אלא יעבור מחיים מסוימים לחיים אחרים בלי הפסקה, ודמיינתי שכל זה יקרה במשך יום אחד. בנוסף, היו לי כמה רגשות שידעתי שייכנסו לדיבר הזה, כמו הצורך שלנו להמציא את עצמנו מחדש, אחרי שאנחנו מתעייפים מעצמנו. זה היה השלד הבסיסי של **הסרט**".

התחלת לעשות **סרטים** בשינות העשרים שלך, ועכשיו אתה כבר בשנות החמישים שלך. האם אתה מרגיש ש**הסרט** השתנו?

"אני מקווה, כן. שלושת **הסרטים** הראשונים שעשיתי בשינות ה-80, הם יחידה אחת במובן מסוים, ובמיוחד שני הראשונים. אז גיליתי את הקולנוע, ולכן **הסרטים** האלה היו לא רק **סרטים** אלא גם מכתבי אהבה לקולנוע. אחרי **הסרט** השני שלי חשבתי לעצמי אוקיי, התורתי את חובי לקולנוע, ועכשיו אני יכול לעשות עוד דבר

בינוש ב"הנאהבים מפריז" צילום: הפסטיבל הבינלאומי לסרטי סטודנטיים

מתוך "מנועים קדושים". מחיאות כפיים ושריקות בוז

רים. ואולם, מאז עשיתי **סרט** אחד בכל עשר שנים, כך שלא היו לי יותר מדי הזדמנויות לעבוד. "הרעיון של הקהל עדיין מאוד מופשט מבחינתי. כך היה בתחילת דרכי וכך זה עדיין עכשיו. מעולם לא זכיתי להצלחה קופתית, אבל **הסרטים** שלי הוצגו בהרבה מקומות ואני נדרתי אתם לכל רחבי העולם. והרבה פעמים גיליתי שכמה שאני יותר מתרחק מהבית, כך זה יותר מעניין בשבילי לדרבן על **הסרטים** או להראות אותם לאנשים. במקומות היותר נידחים יש פחות ציניות, ושם הנס של הקולנוע עדיין קיים, לגבי חלק מהאנשים לפחות. והעובדה שהיגעתי כל הדרך עד לשם רק כדי להראות להם את **הסרט** הזה, והעובדה שיש לי חיים כל כך שונים משלהם בחלק אחר של העולם, ועדיין אתה יכול לתקשר אתם - זו תחושה מדהימה. "בפריז יוצאים 20 **סרטים** בשבוע, קולנוע זה לא ביג דיל, אנשים כבר לא טורחים ללכת לבית הקרנוע ומעדיפים לצפות **בסרטים**

לצלם אותם מחדש, והרבה פעמים זה באמת מה שעשיתי. לכן הציינו לומים תמיד נמשכו זמן רב - 50 שבועות צילום ל'נאהבים מפריז' למשל - **הסרטים** נהפכו ליקרים מאוד. הפעם הצלחתי לצלם את **הסרט** בעשרה שבועות בלבד". **הסרטים** שלו, לדבריו, תמיד מתחילים מכמה אימאג'ים, כמה רגשות שעולים בו. "יהיה לי בראש העניין הזה של הלימוזינה, חשבתי שזה יהיה מעניין. קודם כל, הלימוזינות האלה תמיד נראות בעיני כדבר מטופש, כה מטופש. את שרית אתה לומה לעשות כדי להציג מיד פנים שאת מפורסמת, או בגלל שאת מפורסמת, כדי לשחק משחק כלשהו. אלה לא החיים האמיתיים. וגם המראה שלהן - הן נראות אידיוטיות ומורבידיות בו בזמן. בשכונה שלי בפריז אנשים ממוצא סיני משתמשים בהן לחתונות, אז אני רואה אותן כל הזמן. הם אמנם משתמשים בהן לחתונות, אבל לי זה נראה דווקא כמו רכב לוויזות. "אז דמיינתי לעצמי את האנשים ששוכרים את הלימוזינות כדי

בבית, במחשב. הנס הזה של הקרנוע כבר לא קיים עבורם. הסיכוי **שהסרט** ישנה את חייהם הוא מדי עדי. אבל אם אני נוסע לאיזה כפר באפריקה או בהודו או בחלק נידח של רוסיה, אני מרגיש **שהסרט** הזה יכול לשנות את חייו של מישהו, וזה נחמד, כי זה בדיוק מה שהקולנוע עושה לי. לכן אני אוהב את זה".

כשאתה מסיים לעבוד על סרט, איך אתה מרגיש לגביו?
"בדרך כלל אני מרגיש בסדר עד לשלב שבו מראים את **הסרט** לקהל. לאחר מכן אני בדרך כלל כבר לא כל כך בדרר", הוא מחייך. "זו מעין אכזבה, ואני חושב שזה גם משהו פיזי, תשישות. היום המצב טוב יותר, אבל כשהייתי יותר צעיר, לפעמים הייתי חולה במשך שנים אחרי כל **סרט**. זה להביא לאיזה שיא את הפחדים שלי, את הדברים הכי אינטימיים, ואת האנשים שלי היה הצלם שלי במשך שנים, והחברות שלי שיחקו **בסרטים** שלי, ואחרי כל **סרט** תמיד היינו רבים או נפרדים. אבל עכשיו, לשמחתך, זה כבר לא כך".

האם יוצא לך לצפות שוב בסרטיך אחרי שאתה גומר לעי עליהם?

"אחרי שגמרתי לעשות **סרט**, אני לא צופה בו שוב. ואני גם לא נוהג לחשוב עליו יותר מדי. את 'מנועים קדושים' אמנם ראיתי בהקרנה בקאן, אבל זו מן הסתם הפעם האחרונה שאצפה בו. אני פשוט יודע שאם אחזור ואצפה **בסרטים** שלי, לא אוהב אותם. זה לא יהיה מהנה, וזה אפילו עלול להיות מכאיב".

זה לא יכול להיות מעניין? כן, מעניין אבל מכאיב.

למה מכאיב?
"גם כי אחשוב שזה לא טוב, וגם כי אני נמצא שם. ואני נמצא שם עם החברה שלי לשעבר, ואני יכול לראות את מי שהייתי אז - וזה יותר מדי בשבילי".

אתה עובר עכשיו על סרט חדש?

"כן. אני לא יודע אם הוא ייצא לפועל, אבל כן".
לפני שנה וחצי סיפרת שאתה רוצה לעשות **סרט** על גיבורי-על. זה עדיין **הסרט** הזה?
"כוחות-על, לא גיבורי-על. כן, רציתי לעשות **סרט** כזה, אבל לא הצלחתי למצוא כוח-על שיהיה מעניין מספיק. כילד אהבתי מאוד גיבורי-על, אבל כשאת מנסה להימציא כוחות-על זה לא פשוט, כי בעצם מה שרוב הגיבורי-על עושים זה לעוף ולהיות חזקים. זהו. וזה לא מאוד מעניין. ולהמציא משהו חדש זה קשה. אז במקום זה החלטתי לעשות משהו אחר - מחיאת כפיים על גיבורי-על. זהו. אני רציתי בכלל להיות מו-זיקאי, לא חשבתי להיות בקולנוע, אבל לצערי אני מוכשר מספיק. כך שאני רציתי את המוזיקה, אבל היא לא רצתה אותי. ואז למולי מצאתי את הקולנוע".
זה יהיה סרט צרפתי?
"לא, זה יהיה באנגלית".
דני לבאן?
"לא".
אבל אתה יודע כבר מי יהיו השחקנים?
"לא", הוא מחייך. "זו שוב אותה הבעיה".